Radovan Samardžić

SULEJMAN I ROKSELANA

Knjiga II: Na vrhuncu

Laguna

Copyright © 1976, Radovan Samardžić
Copyright © ovog izdanja 2012, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

SULEJMAN I ROKSELANA

SADRŽAJ

Knjiga druga
NA VRHUNCU

PETI DEO: POHOD NA BEČ
Kraljevina s dva kralja 13
Čovek za potonja vremena 24
Poslanici u Carigradu 35
Karta Evrope na Porti 47
Ustoličenje kralja Januša 56
Pohod na Beč 73
Posle svega: svetkovina 93

ŠESTI DEO: PRVI MIR SA AUSTRIJOM
Boj careva 103
Antonio Rinkon na Zemunskom polju 119
Kiseg. 128
Hudo ratovanje. 139
Prvi mir sa Austrijom 145

SEDMI DEO: KRVAVI PEČAT
Sulejman i Rokselana 161
Kraj miljenika 187
Dorija i Barbarosa 233
Na vrhuncu 261
Krvavi pečat 279

EPILOG 301

Hronologija 307
Rečnik 315
Registar ličnih imena. 329
O autoru. 347

Knjiga druga
NA VRHUNCU

Peti deo

POHOD NA BEČ

Kraljevina s dva kralja

Na Mohačkom polju, Ugarska nije izgubila samo kralja: ona je prestala postojati kao država. Mada labavo, ustanova kraljevstva je držala na okupu velikaške interese i staleške sebičnosti. Osim kralja, posle Mohača se naizgled sačuvalo sve što je i ranije bilo: slavna tradicija, državne međe tek s juga narušene i kruna koja je, kao zaveštanje Sv. Stefana, najviše obavezivala. Ali sad su svi u sudbinu države unosili umesto opštih svoja shvatanja i potrebe. Ugarska se obnavljala kao zdanje koje se danju gradi, a preko noći razgrađuje, jer je uvek bilo onih koji su svojevoljno odricali vrednost svake odluke. Kraljevina se nije podelila – kao što se obično kaže – na pristalice dvojice pretendenata na krunu. Ona se raskomadala na mnogo više htenja i prohteva. Bilo je velmoža u koje su se Ferdinand Habzburški i Jovan Zapolja, kao oglašeni baštinici prestola, mogli pouzdati. Sigurno je više bilo onih koji su im se priklanjali neiskreno, koji su pregovarali na obe strane ili se prebacivali, često zbog nevelikog povoda, iz jednog u drugi tabor. Građanski rat u Ugarskoj nije bio strašan zbog prolivene krvi, već zbog upornog bezumlja onih koji su već jednom, 1526, prelazili ivicu propasti. Da nije bilo Turaka, iz ovakvog stanja bi se izišlo, ali posle dužeg previranja.

Metežna vremena su se pogoršala i zbog toga što ugarsko plemstvo nije moglo biti zadovoljno onima koji su mu se nudili za kralja.

U mladosti slabašan, ružan i bledolik, nadvojvoda Ferdinand je ostao niska rasta, mršav i neugledan, ali velike glave, krupna nosa, debele donje usne i, poput svih članova njegovog roda, jako isturenog podbratka. Davao je utisak zakržljalog izdanka jedne moćne i originalne porodične rase koji je na sebi sačuvao njene karakteristične pojedinosti. Ipak, Ferdinand ne bi bio pripadnik habzburške loze da u sebi nije nosio bar neko svojstvo koje bi svedočilo o urođenoj otpornosti i ličnim osobenostima. Nevelike snage svoga tela držao je na okupu urednim životom, dugim izbivanjem u lovu, viteškim nadmetanjem, onom praktičnom pobožnošću koja određuje meru spavanja, jela, pića i opštenja sa ženama, a svoj duh je krepio i čuvao od žalosnih kolebanja, nimalo retkih u njegovoj porodici, nastojanjem da ga ne preobraze u bogomoljca, da oko sebe, od učenjaka, okupi starinare, istoričare i jezikoslovce, a ne poznavaoce crne magije, da se oduševljava delima umetnika i zanatlija koje je prizivao na svoj dvor. Nadvojvoda se upinjao da očuva svojom ličnošću – kad mu je to rođenjem povereno – ukorenjeno dostojanstvo i izdržljivost svoje habzburške kuće. U tom pogledu, svoju dužnost je zbilja obavio kako valja. Zakonitoj ženi Ani bio je uporno odan, pa je s njom izrodio petnaestoro dece. Ali, kao vladar, on se sklanjao u senku svoga brata, rimsko-nemačkog cara i španskog kralja Karla V, i svoje znatnije postupke voljno podešavao potrebama njegove ogromne imperije. Najčešće je bio s praznom riznicom, uvek dužan, povodljiv za svojim razmaženim savetnicima i sasvim nesposoban kao vojskovođa. Neuporedivo darovitiji, složeniji i upečatljiviji, Karlo V ga je navodio na ponizno divljenje i svojom duševnom poremećenošću zbog koje je ponekad povlačio preterano ćudljive, suviše smele i gotovo genijalne poteze. Ferdinand je, suprotno bratu, ostajao promišljeno skroman jer je jedino tako mogao odigrati

ulogu koja mu je namenjena. Ugarski velikaši su morali znati da će izborom austrijskog nadvojvode za kralja potčiniti svoju državu jednom svetskom carstvu, kolosu koji nije bio čvrsta tvorevina i u kome su se raznolike zemlje spajale slabim šavovima, ali u kome je gospodarila nenarušiva habzburška volja.

Iako podređen njenim interesima, Ferdinand je dobijao snagu od loze kojoj je pripadao. Jovan Zapolja je bio najbogatiji i, verovatno, najuticajniji ugarski magnat. Majka mu je bila iz vladarske kuće, a sestra udata za poljskog kralja. Erdelj, u kome je bio vojvoda, više je imao karakter države nego velikog feudalnog poseda. Uprkos svemu, Zapoljino mesto je još uvek bilo sa spoljašnje strane kruga u koji se zatvarala velika porodica evropskih vladara. A ta porodica je na upražnjene prestole najradije sporazumno dovodila svoje članove. Ni u samoj Ugarskoj, položaj erdeljskog vojvode nije obećavao sjajan ishod njegovih napora. On je pozivao Mađare da ga prihvate za kralja kao rodoljubi koji znaju da će ih, ukoliko zavlada Ferdinand, pritisnuti omrznuti Nemci. Samo, dok je podsticao mržnju protiv Nemaca, Zapolja je već stajao u najboljim odnosima s Turcima, i o tome se do pojedinosti znalo. On ni na Mohačko polje, iz razloga dostojnih podozrenja, hotimice nije stigao. Ovo se, kao greh, moglo prećutati samo onima koji nadmoćnošću svoje pojave i brzinom uspeha na vreme obuzdaju svaki otpor. Čini se da vojvoda za takav podvig nije bio podoban. Naočit, prijatna lika, goleme glave s dugim rusim kosama, čupavim obrvama i bujnim brkovima, širokih bedara da zajaše dobra konja i čvrste ruke da prihvati žezlo, Zapolja je jedino svojim izgledom podsećao na nekog od onih krstaša iz ranijih vremena koji su, u potrazi za podvizima, željno satirali snagu, i takvi zanavek odjezdili u maglovite predele predanja. Okrutan prema slabijima, pun divljeg besa da ga iskali na pobunjenim seljacima, najsvirepiji kad bi došao u priliku da se sveti poraženom neprijatelju, on je u stvari bio slab ratnik i velmoža mekušne volje, nepostojan i zbunjen, retko mudar da

izabere najbolji put, dovoljno lukav da prikrije svoju preveliku jednostavnost i uvek nezgrapan kad bi se obreo u neprilici da naočigled odlučuje. Zapolja je bacio Ugarsku u političku igru između Turske, Habzburgovaca, Francuske i Poljske, i to je odgovaralo diplomatskim metodima trenutka, ali sâm nije bio dorastao da taj posao sa uspehom do kraja dovede. Kad su ga krunisali, on nije bio ni vitez kao ugarski kraljevi prethodnog veka, ni politički sadržajna i spretna ličnost koja bi bila ravna evropskim vladarima njegovog doba. Sa Habzburzima se uspešno nosio zahvaljujući svom položaju sultanovog vazala, ali je to moglo značiti samo prolazno rešenje. Ugarsku je ostavio između Austrije i Turske.

Srušivši Ugarsku, koja je ostala ne samo bez vladara nego i bez naslednika prestola, sultan Sulejman je 12. oktobra prešao u Beograd i uputio se ka Carigradu. Samo dva dana posle toga, u Hajnburgu, u Austriji, sastali su se Ferdinand Habzburški, njegova sestra Marija, udovica nesrećnog Ludovika II, i zastupnici onog dela ugarskog plemstva koji je naginjao nadvojvodi kao svom budućem kralju. Ferdinand je polagao pravo na opusteli budimski presto, pozivajući se na ranije ugovore Habzburgovaca sa ugarskim kraljevima. Pored toga, on se nekad dvostruko orodio s pokojnim kraljem Ludovikom II: bio je muž njegove sestre Ane i brat njegove žene Marije. Istog dana, 14. oktobra, Jovan Zapolja je okupio u Tokaju svoje pristalice. U tom času, na njegovoj strani je bila većina zemaljskih velikaša. Erdeljski vojvoda je tražio krunu nastojeći na svojim rodbinskim vezama i, naročito, na saborskom zaključku iz 1505. godine, po kome presto, ako izumru Jagelovići, nije mogao naslediti tuđi vladar, nego je kralja trebalo birati iz redova domaćeg plemstva. Na oba skupa je uporedo odlučeno da se sazove sabor za izbor novog kralja. I u Hajnburg i u Tokaj plemstvo je pozvano posle kratke, ali veoma žustre propagande kojom je, na jednoj strani, upravljala kraljica Marija, a na drugoj sam Jovan Zapolja. Uistinu, dok su Turci pirovali u Budimu, pustošili po Bačkoj i

preko Save preteravali mnoge hiljade roblja, među ugarskim velmožama su već harale političke strasti izazvane bednom smrću mladog Ludovika II.

I Ferdinand Habzburški i Jovan Zapolja su pohrlili da do sabora podvrgnu svojim uticajem što više zemalja Ugarskog kraljevstva i da svoj položaj učvrste koliko mogu. Prvom je pošlo za rukom da ga Česi već 23. oktobra izaberu za svoga kralja. Drugi je dograbio krunu Sv. Stefana, uveo svoje čete u najvažnije gradove, Ostrogon, Komoran, Višegrad i Stolni Beograd, i krajem oktobra, sam ušao, praćen klicanjem, u Budim. Glasovi da se erdeljski vojvoda stavio na čelo Ugarske kako bi je odbranio od nemačkog prodora i prevlasti izazvali su u nižim slojevima jedno od onih raspoloženja koja njihovu svest potiskuju iz staleških okvira i pomeraju je pod nadzor pretendenata na vlast. Jovan Zapolja je krunisan u Stolnom Beogradu 11. novembra 1526. godine. Pored glasnika koji su o tome odneli vest na strane dvorove da bi se dobilo njihovo priznanje, poseban emisar je krenuo s nalogom da se u prijateljstvu prema Zapolji utvrde mletačka vlada, papa Kliment VII i Fransoa I, francuski kralj. Ferdinand je izabran za ugarskog kralja 16. decembra, na saboru u Požunu. Tom prilikom je naglašeno da ovaj član habzburške kuće ima pravo da preuzme krunu Sv. Stefana kao njen naslednik po ženskoj liniji, i od njega bi se smelo očekivati da silom prinudi na pokornost plemstvo i staleže koji su se poveli za Jovanom Zapoljom. Ipak, on je proglašen za kralja na predlog palatina Stefana Batorija i posle izvršenog izbora. Obrečeno je da će novi vladar „braniti Ugarsku ne samo svojim snagama nego i onim čime će ga podržati car, nemački knezovi i njegovi ostali rođaci“. Posebnom poveljom Ferdinand se još zarekao „da će duhovne i svetovne velikaše, plemiće, gradove i sve staleže ostaviti da uživaju one zemlje, prava i povlastice koje su im dali raniji kraljevi…“; strance neće uvoditi u razne časti, službe i crkvena dostojanstva, niti će ih primati u državna

veća. Sabor u Požunu proglasio je odluku sabora u Stolnom Beogradu nezakonitom.

Sastavši se u gradu Cetinu 1. januara 1527. godine, hrvatski staleži su ustanovili da je izbor u Požunu obavljen po zakonima Ugarskog kraljevstva. Time je Ferdinand Habzburški postao i hrvatski kralj, pa su mu staleži položili zakletvu dužne vernosti i poklonstva. Saboru nije prisustvovao ban Franjo Baćanji, koji se sklanjao da ne bi morao pristati ni uz koju stranku. Među uglednicima nije bilo ni kneza Krste Frankopana i zagrebačkog biskupa Šimuna Erdedija, koji su pristupili Jovanu Zapolji. Suprotno hrvatskom, sabor slavonskih magnata, plemića i zastupnika gradova, koji se 6. januara okupio u Dubravi, uzeo je za osnovu svoje odluke akt iz 1505. godine i prihvatio izbor ugarskog velikaša, a ne tuđeg vladara, za svoga kralja. Na opredeljenje sabora u Dubravi najviše je uticao knez Krsto Frankopan. Time je i njegova sudbina konačno određena.

Knez je mnoge od svojih savremenika prevazilazio vrlinama, ali je odbijao da shvati njihove mane i da im se povinuje. Veliki junak i sjajan plemić, privržen propisima viteškog ponašanja, on nije bio dovoljno pustolov u vremenu kad se sve stavljalo na kocku. Frankopan je zapažao da se nešto pomera među državama, da jedni preuzimaju snagu drugih i da borba za opstanak, pored hrabrosti, iziskuje i dovitljivost. Ali, kad je pokušao da se sam snađe u ovakvim prilikama, otkrio je nepodesnost svoga karaktera, kome je očito nedostajalo savitljivosti. Pametan ali krut, prilagodljiv ali suviše iskren, sklon političkim kombinacijama ali ne i podvalama, knez je pred turski pohod pokušao da nađe utočište u Austriji, a zatim je, kao vazal ugarskog kralja, pošao na Mohačko polje. Na jednoj strani je, sumnje nema, razumeo šta znače nadmena sujeta i nepouzdana reč kojima se prikrivaju vojnička nemoć i prazna riznica. Na drugu stranu, u odsudan boj, nije stigao. On je svojom trenutnom izgubljenošću morao biti surovo potresen pogotovu kad je saznao za pogibiju kod Mohača i tursku poharu. Sultan se

još bavio u Pešti, kad su se, 23. septembra, sastali u Koprivnici slavonski staleži i izabrali Krstu Frankopana za svoga „branitelja i zaštitnika“. Kad je na saboru samo pomenut predlog da se za novog kralja uzme Ferdinand Habzburški, svi prisutni su u jedan glas povikali „da će se radije predati Turcima nego živeti pod Nemcima“. Odmah po zaključenju sabora, Frankopan se prebacio preko Drave „da uzme pod okrilje županije koje su robili Turci“. Između dvojice pretendenata na ugarski presto, on se mogao kolebati dok se ponovo, ovog puta u Požunu, nije suočio s Habzburgovcima. Smesta se posle toga uputio Jovanu Zapolji i poklonio mu se kao svom kralju i gospodaru, a ovaj ga je, obradovan, imenovao za bana Hrvatske i Slavonije. Od časa kad se opredelio, Krsto Frankopan nije odlagao oružje. Rat između Ferdinanda i Zapolje počeo je, u stvari, njegovim zasedama, napadima na vojsku „nemačke stranke“ i pritiskom na pojedine plemiće i gradove da se privole njegovom kralju. Produžio je da, zalažući imanje, drži vojsku na okupu i onda kad je lakoverni Zapolja, uprkos njegovim opomenama da se čuva Habzburgovaca, pristao na kobno primirje u Olomucu. Naposletku je i ženin nakit poslao u Mletke da se proda. Podlegao je rani, koju je zadobio pod Varaždinom, 27. septembra 1527. godine, istog dana kad je njegov gospodar poražen kod Tokaja. Vojska mu se odmah rasula i ostavila ga neprijatelju da ga, mrtvog, ponižava i vređa.

U početku se činilo da se Jovan Zapolja sa svojim pristalicama nalazi pred nesumnjivom pobedom. Osim Požuna i krajeva uz austrijsku granicu, u njegovoj vlasti bila je čitava Ugarska. Među privrženicima Ferdinanda Habzburškog nastala je tolika pometnja da su i najugledniji velikaši izneveravali datu reč i prelazili u službu drugog kralja. Franjo Baćanji, hrvatski ban, koji je, mada nevoljno, pristupio Ferdinandu saglasno odluci sabora u Cetinu, zapretio je da će se izmiriti s Krstom Frankopanom i „već sutra poći Zapolji“, ako mu se, istog dana kad je podneo zahtev, ne isplati za službu ugovorena

suma. Kraljica Marija se ove pretnje toliko uplašila „da je od požunskih građana uzajmila pet hiljada dukata, i tako bana bar za neko vreme namirila“. Kako bi do kraja onemogućio one „koji se izgovaraju zaštitom i odbranom kraljevstva, a rade na pogibiji i zatoru ugarskog naroda i jezika“, Jovan Zapolja je u martu 1527. godine sazvao sabor u Budimu, i time se obreo na vrhuncu moći i slave. Na okupu se našlo devet biskupa, tri prepozita, osam državnih i dvorskih dostojanstvenika, trinaest barona, osam župana i po dva zastupnika plemstva iz gotovo svih županija. Sabor je sve Ferdinandove privrženike proglasio izdajnicima i lišio ih imanja: Ugarska nije ničije leno ni miraz nego slobodno kraljevstvo, u čije stvari niko, pa ni austrijski nadvojvoda, ne može spolja da se upliće.

Jovan Zapolja se osetio nadmoćnim i zbog podrške lige evropskih država koju je u Konjaku, okupivši habzburške neprijatelje, obrazovao Fransoa I. Kao suverenog vladara, Zapolju su, pored Francuske, odmah priznali papa Kliment VII, Mletačka republika i Henri VIII, engleski kralj. Nastojeći, neprekidno, da protiv Habzburga podstakne i zemlje istočne Evrope, u prvom redu Ugarsku i Poljsku, a uskoro i Osmansko carstvo, Fransoa I je krajem februara 1527. godine uputio u Budim svog poverljivog agenta Rinkona. Poreklom Španac, u službi francuskog dvora kao protivnik Karla V, veliki diplomata svoga veka, Antonio Rinkon je dvadeset godina, nošen mržnjom protiv svega što je habzbruško, izmicao uhodama i tragačima namernim da ga ubiju, i širom Evrope, između Londona, Krakova, Carigrada i Venecije, nekoliko puta tajno obišao dvorove, vlade i vojskovođe s kojima je Fransoa I želeo da uspostavi savez protiv prevlasti Rimsko-nemačkog carstva. Preko Mletaka i Zagreba, Rinkon je stigao u Budim u junu 1527. godine i doneo Zapolji i njegovim magnatima pisma svoga kralja. Njegov dolazak na presto znači sreću za hrišćanstvo – pisao je Fransoa I dojakošnjem vojvodi. On treba da hrabro izdrži u borbi u kojoj neće biti usamljen. Podršku će mu dati

ne samo Francuska nego i savez sklopljen u Konjaku. Da bi se učvrstio na položaju, Zapolju je trebalo neposrednije uvesti u porodičnu zajednicu evropskih vladara. Zbog toga mu je Fransoa I, uvek brz u povlačenju sličnih poteza, ponudio brak s jednom francuskom princezom.

Rinkon je i ranije, 1523, dolazio u Erdelj i s vojvodom razgovarao o habzburškoj opasnosti. „Austrijski dvor hteo bi da me uništi", rekao mu je tada Zapolja, „i ja sam na strani svih koji su protiv njega." Ovoga puta, u Budimu, Rinkona su primili „kao da ga je nebo među njih poslalo". Vest, koja se odmah raščula, da će francuski kralj, u zajednici s ligom, dati svu pomoć Zapolji, izazvala je pravo čudo i u najvećoj meri ohrabrila duhove – pisao je Rinkon. Njegov domaćin je izjavio da pristupa ligi, ali da mu je potrebna stalna novčana podrška kako ne bi odustao od borbe protiv Ferdinanda Austrijskog. Uostalom, Jeronim Laski, njegov emisar, sigurno je već stigao u Pariz da zatraži pomoć i povede pregovore oko udaje njegove nećake Hedvige, kćeri poljskog kralja Sigismunda I, za vojvodu Orleanskog. Bilo je gotovo izvesno da će se između Poljske, Ugarske i Francuske stvoriti trajan savez, i Rinkon je dosta žurno krenuo u Krakov. Tamo je, odjednom, mogao ustanoviti da će za neko vreme od svih poslova ostati samo lepe reči, dogovori za budućnost i štedra obećanja. Na povratku iz Poljske, u septembru 1527. godine, on je zatekao najveće rasulo u Zapoljinoj trošnoj državi. Ferdinand Habzburški se već nalazio u Budimu.

U prvim mesecima pomenute godine, dok je Jovan Zapolja imao punu prevlast, turska konjica se preko Krbave i Like ponovo počela zaletati, da bi razarala, pljačkala i odvodila roblje, sve do Istre i Kranjske. Jedan odred od oko dve hiljade ljudi, koji je predvodio „šibenski poturica Murat-beg Tardić, osobiti ljubimac Husreva, bosanskog namesnika", spustio se u predeo južno od Velebita, između Knina i Zadra i posle kraće opsade, 30. marta, uzeo nekad nedostupni Obrovac, na ušću

Zrmanje, poslednji tvrdi grad koji se u tom kraju još odupirao Turcima. Malo dana posle Obrovca pali su i gradovi na Krbavi, uz ostale i krvava Udbina. Odjek ovih turskih osvajanja stigao je nadaleko jer je naišao iza vesti, koje su u hrišćanskom svetu primljene s negodovanjem i strahom, o bezumnoj pometnji u poraženoj Ugarskoj. Ferdinanda su mogli optužiti da je nedovoljno uradio na učvršćenju granice, ali se on svojim siromaštvom i nikakvom pomoći sa strane uvek mogao lukavo opravdati. Bar za osetan trenutak, Zapolja je bio nemoćan da se brani od opadanja, koja su očigledno poticala iz Požuna i Beča, kako je on svojim smutnjama samo ohrabrio i privukao Turke da udare na uskomešano kraljevstvo.

Zbog ovog udara, Jovan Zapolja se, izgleda, uopšte nije zabrinuo. Posle sabora u Budimu, koji je za njega značio politički trijumf, on nije imao snage da do kraja uništi uticaj svog protivnika na zemljištu Ugarske kraljevine nego je, u opuštenosti koja se javlja kod ljudi nedostojnih onoga što su postigli, pristao da se s Ferdinandom pogađa oko mirnog rešenja sukoba. Dok su, u Olomucu, opunomoćenici dva sporna kralja pregovarali o uslovima primirja i, zatim, o sadržaju buduće nagodbe, i dok je Zapolja, ubeđen u svoju nadmoć, tražio mesto u društvu evropskih vladara, Ferdinand je sa sestrom Marijom, koja mu je davala upornost, spletkarošku pamet i smisao za stvaralačku mržnju, odjednom prešao u protivnapad. Vojsku je sakupio i mnoge velikaše pridobio novcem koji su mu poslali Karlo V, češki staleži i nemački bankari Fugeri. Uverenje da ugarske zemlje mogu suzbiti turski prodor jedino ako se oslone na divovsko habzburško carstvo zavladalo je za kratko vreme i brzo dovelo u zabunu veliki broj Zapoljinih pristalica. Umesto na otpor, Ferdinand je na putu za Budim, u koji je ušao 20. avgusta, redom nailazio na pokorno priklonjeno plemstvo i predstavnike gradova. Posle bitke kod Tokaja, gde ga je porazio austrijski grof Nikola Salm, Zapolja se, sasvim napušten, sklonio u gornju Ugarsku. Njegov protivnik je proglašen za kralja

na saboru u Budimu i, 5. novembra, krunisan u Stolnom Beogradu. Svečanosti su prisustvovali gotovo svi koji su u istom mestu, pre godinu dana, predali vladarske insignije Jovanu Zapolji i zakleli mu se na vernost. Obred je ponovo obavio Stefan Podmanicki, njitranski biskup, koji je i Zapolju ustoličio, a krunu Sv. Stefana predao Ferdinandu, izneverivši gospodara, njen dotadašnji čuvar Petar Perenji, erdeljski vojvoda. Lišen bolje nade, svrgnuti kralj se tada obratio Turcima. Ali nisu samo prevrtljivi velikaši naterali Zapolju na ovaj korak: neredi u njegovoj zemlji zahvatili su, u međuvremenu, i donje slojeve.